

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE DETSEMBER 2022

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
02.12.2022	1-20-7059/120	<p>Kohtueelses menetluses tunnistaja ütluste deponeerimise põhimõtted</p> <p>Kolleegium kordas oma varasemat seisukohata, et deponeeritud ütlusi vastu võttes ja neile tuginedes tuleb asja arutaval kohtul veenduda, et tõendi kogumisel järgiti menetlusõigust ning selgitas, et võimaldamaks deponeerimise seaduslikkust tagantjärele hinnata peab ülekuulamise protokollist koostoimes deponeerimise taotlusega nähtuma nii see, millisel KrMS § 69¹ lg-s 2 nimetatud alusel toiming tehakse, kui ka selle põhjendused.</p> <p>Kolleegium märkis, et KrMS § 69¹ lg 2 näeb ette kaks alust tunnistaja ütluste deponeerimiseks ning üksnes tunnistaja hirm kahtlustatava ees ei ole deponeerimise alus osutatud sätte tähenduses. Tunnistaja hirm on tegur, mida kohus saab tunnistaja mõjutamise riski hindamisel arvestada ning see võib koostoimes muude asjaoludega anda alust järeltuleks, et tunnistaja on kahtlustatava poolt mõjutatav.</p> <p>Praeguses asjas ei viibinud kahtlustatav deponeerimise juures. KrMS § 69¹ lg 4 kohaselt saab kahtlustatava ülekuulamisele kutsumata jätta üksnes siis, kui tema kohalolu ohustab tunnistaja turvalisust. Kolleegium selgitas, et KrMS § 69¹ lg 4 kontekstis tuleb ohuna turvalisusele mõista sellist kahtlustatavast tingitud ohtu ülekuulatava elule või tervisele, mille maandamine kaitseõigust vähem riivavate meetmetega on välistatud. Kriminaalasja materjalidest peab selgelt nähtuma, miks just kahtlustatava kohalviibimine ohustab ülekuulatava turvalisust ning see on iseäranis tähtis, kui kahtlustatav viibib vahi all. Hirmu tuvastamisest ei piisa.</p> <p>Kriminaalmenetluses osalemine võib kahtlemata osutada kannatanule katsumuseks ning teatud juhtudel tuleb arvestada tema erilise kaitsevajadusega. Samas on konfrontatsiooniõigus ausa ja õiglase kohtupidamise üks kesksemaid garantiisid, mistõttu ei prealveeri kannatanu kaitsevajadus alati kahtlustatava kaitseõiguse ees. Deponeerimist toimetaval eeluurimiskohtunikul on kohustus kaaluda nii kahtlustatava kui ka ütluste andja õigusi ning korraldada ülekuulamine mõlema poole huve arvestades. Ka erilise kaitsevajadusega kannatanu puhul saavad kahtlustatava ülekuulamise juurde kutsumata jätmist õigustada vaid erandlikud asjaolud.</p>

		<p>Kolleegium selgitas, et kohtu käsutuses on erinevad füüsilised ja tehnilised lahendused, et tagada tõsiselt võetava vajaduse ilmnedes kahtlustatava osavõtt ütluste deponeerimisest kaudsemal moel ning ühtlasi ütluste andja turvatunne. Kohtus toimuva ülekuulamise puhul peab üldjuhul olema võimalik jälgida ütluste andmist, kuid küsimuste esitamise viis võib sõltuvalt kaitsevajadusest erineda.</p> <p>Praeguses asjas seostasid kohtud ohtu kannatanu turvalisusele viimase hirmutundega ega põhjendanud, milles seisnes oht kannatanu elule või tervisele KrMS 69¹ lg 4 mõttes. Samuti jätsid kohtud kaalumata, kas kannatanu turvatunnet saanuks tagada meetmete abil, mis riivanuks kaitseõigust vähem kui kahtlustatava deponeerimiselt kõrvalejätmine. Kahtlustatav jäeti seega alusetult ütluste deponeerimise juurde kutsumata ning asjaolu, et küsitlemise juures viibis kaitsja, seda rikkumist ei kõrvalda. Tegemist on menetlusõiguse olulise rikkumisega KrMS § 339 lg 1 p 12 tähenduses.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
02.12.2022	1-22-250/50	<p>Ilmselt põhjendamatu apellatsioon</p> <p>Riigikohus kordas ilmselt põhjendamatu apellatsiooniga seotud seisukohti.</p> <p>Apellatsioonides heideti maakohtule muu hulgas ette, et viimane ei uurinud kõiki tõendeid ja jättis kannatanu käitumist puudutava faktikogumi tähelepanuta. Seega esitati neis argumente, millega asetati kahtluse alla maakohtu tuvastatud kuriteo toimepanemise asjaolud. Apellantide sellistele väidetele saab ringkonnakohus vastata vaid asja sisulise arutamise järel. Arvestada tuleb ka, et apellatsioonides vaidlustati karistuse raskust olukorras, kus kohtu mõistetud karistus erines mitu korda prokuratuuri taotletust ning viimasel puudus kaebeõigus. Sellistel asjaoludel tulnuks ringkonnakohtul selgitada välja ka riikliku süüdistaja seisukoht. Sedagi saanuks teise astme kohus teha vaid sisulise arutamise käigus. Seetõttu ei saanud apellatsioon KrMS § 326 lg-s 3 sätestatud erandkorra alusel läbi vaatamata jätta.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
09.12.2022	1-20-2133/99	<p>KarS § 83² lg 1 kohaldamise ja kuriteo matkimise eeldused</p> <p>Kriminaalasjas nr 1-20-2133 tehtud otsuses kordas kolleegium varasemas praktikas (otsuses nr 1-18-437/725 ja määruses asjas nr 3-1-1-10-16) väljendatud seisukohti KarS § 83² lg 1 kohaldamise eelduste kohta. Muu hulgas selgitati, missuguseid asjaolusid peab ümberpööratud tõendamiskoormist silmas pidades tõendama kaitsepool või prokuratuur. Samuti märkis kolleegium, et lubatud pole KarS § 120 ega ka § 263 lg 1 p 2 tunnustele vastava kuriteo matkimine, sest neid süütegusid jäljendav matkija ohustab kahju tekitamise kavatsusest teadaandmisega paratamatult mh kannatanu vaimset tervist, mis pole aga kooskõlas KrMS § 126¹ lg-s 3 sisalduva keeluga. Kolleegium tõdes, et kuigi ähvardusest tingitud hirm ohustab isiku vaimset tervist ja kujutab endast KarS §-s 120 sätestatud süüteoosseisu kahjulikku tagajärge, ei saa lühiajalist hirmutunnet võrdsustada mõne patoloogilise seisundiga, mis annaks aluse kõneleda õigusvastase menetlustoiminguga tervise kahjustamisest. Sellisel moel kuriteo matkimisega võidakse aga alandada isiku inimväärikust põhiseaduse § 18 lg 1 mõttes, mis võib anda aluse süüteomenetluses tekitatud mittevaralise kahju hüvitamiseks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
16.12.2022	1-22-510/38	<p>Apellatsiooni ilmse põhjendamatu tõttu läbi vaatamata jätmise eeldused ja sellisele määrusele esitatavad nõuded</p> <p>Riigikohus kordas ja täiendas asjas nr 1-22-510/38 tehtud määruses varasemas praktikas KrMS § 326 lg 3 kohaldamise eelduste kohta esitatud seisukohti. Kolleegium jõudis kokkuvõtlikult järeldusele, et apellatsiooni saab lugeda KrMS § 326 lg 3 mõttes ilmselt põhjendamatuks siis, kui korraga on täidetud kolm järgmist tingimust. Ringkonnakohus peab jõudma maakohtu otsuse ja apellatsiooni põhjal järeldusele, et a) kriminaalasjas ei</p>

		<p>ole ühtegi KrMS §-s 338 loetletud alust maakohtu otsuse tühistamiseks; b) ilma täiendava selgituseta on üheselt mõistetav, et apellandi asjakohastele väidetele on olemas nõustumisväärne ja ammendav vastus juba maakohtu otsuses, ning c) ringkonnakohtul ei ole seadusest tulenevat alust apellatsioonipiiridest väljumiseks. Kahtluse korral tuleb apellatsioon KrMS § 328 lg 1 p 1 kohaselt arutamisele määrata ja sisuliselt läbi vaadata.</p> <p>Samuti selgitas kolleegium, millistest on sellisele määrusele esitatavad nõuded. Kuigi ringkonnakohtute praktikas on tavapärane esitada KrMS § 326 lg-le 3 tuginevates määrustes varasema menetluse käigu ja asjaolude kokkuvõte, siis ei ole see seaduse kohaselt nõutav ning on vastuolus KrMS § 326 lg 3 eesmärgiga vähendada apellatsioonikohtu koormust ja muuta kohtu töö efektiivsemaks. Seevastu on ringkonnakohtul tulenevalt KrMS §-st 145 kohustus ilmsele põhjendamatusse tuginevat apellatsiooni läbi vaatamata jätmise määrust põhjendada. Selline selgitus peab olema vaidlustamise korral Riigikohtu poolt kontrollitav ja võimaldama apellandil mõista, millele tuginevalt on kaebus ilmselt põhjendamatuks loetud. Samas ei tohi kohus asuda apellatsiooni ilmse põhjendamatusse selgitamise asemel apellatsiooni sisuliselt läbi vaatama ja lahendama. KrMS § 326 lg-s 3 nimetatud määruses ei ole kohane vastata apellandi väidetele näiteks ühe või mitme lehekülje ulatuses. Vajadus ilmset põhjendamatus üsikasjalikult selgitada viitab, et kaebuse põhjendamatus ei ole ka kohtukolleegiumi enda hinnangul <i>ilmne</i>.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
19.12.2022	1-22-2024/14	<p>Trahviteate kättetoimetatuks lugemine teise EL liikmesriigi rahatrahvi tunnustamise menetluses</p> <p>Kohtuasjas selgitas kolleegium, et Eesti õiguse üldpõhimõtetega pole vastuolus see, kui teine EL liikmesriik on saatnud liiklusväärte toime pannud isikule trahviteate lihtkirjaga ning lugenud selle talle nii kättetoimetatuks. Samuti ei tähenda see, et isikut pole EL Nõukogu 24. veebruari 2005. a raamotsuse 2005/214/JSK ja kriminaalmenetluse seadustiku mõttes trahvist nõuetekohaselt teavitatud. Raamotsuse kohaselt ei saa vastastikuse tunnustamise põhimõtet arvestades rahatrahvi tunnustamisest keelduda, kui isik küll tõstatab kahtluse, et talle pole lihtkirjaga saadetud trahviteadet kätte toimetatud, kuid see kahtlus jääb paljasõnaliseks.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.12.2022	1-21-7255/57	<p>Kuriteo lõpuleviimise aja kindlakstegemine ja sellest tuleneva aegumistähtaja arvestamine kriminaalasjas nr 1-21-7255</p> <p>Riigikohus jõustas kriminaalasjas nr 1-21-7255 maakohtu määruse, millega lõpetati kuriteo aegumise tõttu usalduse kuritarvitamise tunnustel algatatud kriminaalmenetlus.</p> <p>Kriminaalasjas süüdistati kahte füüsilist isikut selles, et nad rikkusid juhatuse liikmetena nende esindatud äriühingu varaliste huvide järgmise kohustust. Täpsemalt oli neile esitatud karistusõigusliku etteheite keskseks sisuks nende poolt esindatud juriidilise isiku nimel lepingu lõpetamine, mille kasumiootuseks oli aastateks 2018–2031 prognoositud 15 137 455 eurot ja samal päeval endaga seotud teise äriühingu nimel samasisulisse lepingulisse suhtesse astumine.</p> <p>Kolleegium järeldas, et füüsilistele isikutele heidetakse ette, et väidetavast kannatanust äriühingul jäi saamata tulu, mille ettevõtte oleks saanud juhul, kui süüdistatavad ei oleks mainitud lepingut lõpetanud. Kuna kõnealuse tulu saamise võimalus langes väidetava kannatanu jaoks ära lepingu lõpetamisega, tuleb alates sellest hetkest lugeda usalduse kuritarvitamine lõpuleviiduks. Riigikohus ei pidanud õigeks ringkonnakohtu käsitlust, mille kohaselt on süüdistuses käsitletud jätkuvat kuritegu ja kahju saabus alles aastad peale kasumiootusega lepingu lõpetamist, kui süüdistuse saanud füüsilised isikud asusid samasisulise lepingu alusel endaga seotud ettevõtte alt tegelikku kasumit teenima. Füüsiliste isikute edasine äritegevus võimaldanuks üksnes tõendada GreenGas Energy OÜ</p>

		<p>saamata jäänud tulu olemust ja suurust, kuid ei olnud osaks süüdistatavatele etteheidetud kuriteost.</p> <p>Kuna teise astme kuriteo lõpuleviimisest oli möödunud viis aastat, oli maakohtu kriminaalmenetluse lõpetamise otsustus õige.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.12.2022	1-21-3514/40	<p>Ähvardamise toimepanemise koht</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas lahendis, et saates ise välismaal olles kannatanu telefonile ähvardava tekstisõnumi, tegutseb toimepanija KarS § 11 lg 1 p 1 mõttes ka kannatanu asukohas. Kui kannatanu on sõnumi lugemise ajal Eestis, avaldub ähvardamise üks koosseisutunnus – ähvarduse tõsiseltvõetavus ehk alus karta ähvarduse täideviimist – Eesti karistusseaduse kohaldamisalas (KarS § 6).</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
07.12.2022	2-20-3353/34	<p>Elatise maksmine kohustatud isiku pankroti väljakuulutamise korral</p> <p>Riigikohus selgitas elatise maksmist kohustatud isiku (pankrotivõlgniku) pankroti väljakuulutamise korral nii juhul, kui elatist saama õigustatud isikul on võlgniku vastu sissenõutavaks muutunud elatise nõuded enne pankroti väljakuulutamist, kui ka siis, kui elatise nõue tekib või muutub sissenõutavaks pärast pankroti väljakuulutamist.</p> <p>Riigikohus leidis, et elatisenõude osas, mis on muutunud sissenõutavaks enne võlgniku pankroti väljakuulutamist, saab elatist saama õigustatud isik esitada pankrotimenetluses nõudeavalduse pankrotivõlausaldajana PankrS § 8 lg 3 mõttes ning see rahuldatakse võlgniku pankrotivara arvel jaotise alusel. Kui võlgnik ei täida pankrotimenetluse ajal ülalpidamiskohustust vabatahtlikult, saab täitedokumendi olemasolul pöörduda võlgniku vastu täitemenetluse algatamiseks kohtutäituri poole pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist sissenõutavaks muutunud ja edaspidi sissenõutavaks muutuva elatise sissenõudmiseks. Täitedokumendi puudumisel saab isik, kellel on võlgniku vastu pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist sissenõutavaks muutunud elatisenõue, pöörduda kõnealuse nõudega PankrS § 421 lg-test 1 ja 2 tulenevalt kohtusse, kuna ta ei ole selle elatisenõude osas pankrotivõlausaldaja.</p> <p>Kui võlgnikul ei ole sissetulekut, mille arvel elatist maksta, saab taotleja elatise määramist PankrS § 147 lg-te 1 ja 2 alusel pankrotivara arvel. Sellisel juhul teeb kohus diskretsiooniotsuse, kaaludes ennekõike, kas õigustatud isikule on elatise saamine tagatud muul viisil ja kas on pankrotivara, mille arvel elatis määrata. Kohus ei määra elatist pankrotivarast ning jätab avalduse rahuldamata üksnes juhul, kui võlgnikul on piisav sissetulek elatise maksmiseks või kui võlgnikul sellist sissetulekut küll pole, kuid pankrotivara puudub ning on kindel, et seda ei teki ka pankrotimenetluse ajal.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
12.12.2022	2-21-17817/15	<p>Kaebõigus eeltõendamismenetluses ja õigus tugineda allikakaitsele</p> <p>Riigikohus selgitas lahendis, et olukorras, kus kohus teeb (eeltõendamismenetluses) dokumendi väljaandmisest keeldumise õiguspärasuse kohta määruse, kehtib üksnes</p>

		<p>ühelikordne kaebetoetus ringkonnakohtule (TsMS § 281 lg 5). Samuti selgitas Riigikohus, millistel juhtudel on ajakirjanduslikul eesmärgil informatsiooni töötleva isiku õigus tugineda allikakaitsele.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.12.2022	2-19-2709/212	<p>Menetluskulude jaotus mittevahalise nõudega hagi osalise rahuldamise korral</p> <p>Riigikohus selgitas, et menetluskulude jaotamisel hagi osalise rahuldamise korral saab lähtuda nõuete rahuldamise proportsioonist ka mittevahaliste nõuete puhul. Kui mittevahaliste nõuete hagi rahuldatakse ülekaalus osas ja hageja saab kohtult sellele lähedase õiguskaitse, mida ta hagi esitamisel taotles, peaks see väljenduma ka menetluskulude jaotuses. Kui hageja on nõudnud ebaõigete faktiväidete ümberlõkkamist eri meediakanalites, kuid kohus kohustab kostjat lõkkama kõik hageja nimetatud väited ümber osas neist meediakanalitest, on hageja üldjoontes siiski saavutanud oma peamise eesmärgi, milleks on tema kohta avaldatud ebaõigete andmete ümberlõkkamine. Samuti selgitas Riigikohus, et TsMS § 163 lg 2 järgi kompromissi arvestamine menetluskulude jaotamisel ei eelda seda, et kompromissettepaneku on teinud kohtumenetluse pool, vaid selle ettepaneku võib olla teinud ka kohus ning üks pooltest on ettepanekuga nõustunud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.12.2022	2-21-2685/110	<p>Kehtiv esindussuhe võlgniku esindamiseks pankrotimenetluses kui lähikondse alus</p> <p>Riigikohus selgitas lahendis, et võlgniku lepingulist esindajat (advokaati), kellel on tema võlgniku pankrotitoimkonda valimise ajal kehtiv esindussuhe võlgniku esindamiseks pankrotimenetluses, saab pidada PankrS § 117 lg 3 tähenduses võlgniku lähikondseks, kes PankrS § 74 lg 3 kohaselt ei või kuuluda võlgniku pankrotitoimkonda. Samadel alustel ei või pankrotitoimkonda kuuluda ka teised võlgniku esindajaga samas advokaadibüroos tegutsevad advokaadid.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.12.2022	2-20-4765/41	<p>Kohtusse pöördumise tähtaeg</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium muutis oma varasemat seisukohta, mille järgi loeti töövaidluskomisjoni otsuse järel kohtusse pöördumise tähtaeg materiaalsoiguslikuks nõude aegumistähtajaks, mida võetakse arvesse kohustatud isiku taotlusel ja mida ei saa ennistada. Kolleegium selgitas, et kuna olemuslikult sarnaneb töövaidluskomisjoni otsuse järgselt kohtusse pöördumise tähtaeg kohtuotsuse vaidlustamise tähtajaga, on ka see tähtaeg menetlussoiguslik tähtaeg, mida kohus peab kontrollima ametiülesande korras ning mida on võimalik ennistada.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.12.2022	2-20-11256/51	<p>Korteriomanike otsuste vastu võtmine ilma üldkoosolekut kokku kutsumata</p> <p>Riigikohus selgitas, kuidas kohalduvad ilma korteriomanike üldkoosolekut kokku kutsumata korteriomanike otsuste vastuvõtmist reguleerivad sätted. Muuhulgas leidis kolleegium, et kui otsuse eelnõu ei ole saadetud kõigile korteriomanikele, on tegu otsuse vastuvõtmise korra olulise rikkumisega, kuid korteriomanik, kelle suhtes korda rikuti, saab rikkumise heaks kiita. Sellisel juhul muutub otsus alates selle vastuvõtmisest tagantjärele kehtivaks. Samuti selgitas kolleegium, et kui korteriomaniku nimel annab hääl isik, kellel ei olnud selleks esindusõigust, siis on korteriomanikul võimalik oma esindamine heaks kiita. Sellisel juhul muutub korteriomaniku nimel antud hääl kehtivaks. Veel selgitas kolleegium seda, kuidas tuleb otsuse eelnõu saata korteriomanikele, kes ei ole korteriühistule enda kontaktandmeid teatanud, samuti seda, kuidas toimub see korteriomandi ühiste omanike puhul.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

28.12.2022	2-21-3244/37	<p>Koos abieluvaralepingu tagasivõitmise nõudega esitatud ühisvara jagamise nõude tagamine, kui tagasivõitmise nõue on esitatud TMS § 190 p 3 sätestatud kahe aasta jooksul abieluvaralepingu sõlmimisest arvates</p> <p>Riigikohus leidis, et kui tulevane sissenõudja esitab TsMS §-le 369 tuginedes TMS § 190 p 3 alusel tagasivõitmise hagi olukorras, kus tal ei ole veel TMS § 187 lg 2 järgi nõutavat täitedokumenti, saab tulevane sissenõudja esitada TMS § 190 p 3 järgi tagasivõitmise hagi ka siis, kui abieluvaraleping või ühisvara jagamise kokkulepe sõlmiti kahe aasta jooksul enne tehingu kehtetuks tunnistamise hagi esitamist (sarnaselt TMS § 189 lg-le 1). TMS § 189 lg-s 1 sätestatu kohaldub analoogia korras üksnes juhul, kui abieluvaralepingu või ühisvara jagamise kokkuleppe tagasivõitmise hagi esitatakse TsMS §-le 369 tuginedes TMS § 190 p 3 alusel. Koos kõnealuse abieluvaralepingu tagasivõitmise nõudega esitatud ühisvara jagamise nõuet on võimalik hagejate kui tulevaste võimalike sissenõudjate huvide kaitseks tagada (TsMS § 377 lg 3). Hagi tagamisel tuleb kohtul tulenevalt TsMS § 381 lg-st 2 kontrollida mh seda, kas hageja rahaline nõue vähemalt ühe kostja vastu on õiguslikult perspektiivikas ning kas hageja on oma nõuet põhistanud TsMS § 235 mõttes. Lisaks peab hageja olema astunud vajalikke samme selleks, et saada rahalise nõude kohta täitedokument TMS § 187 lg 2 tähenduses vähemalt ühe tehingu poole vastu. Samas ei tähenda ainuüksi selle nõude kohtule esitamine ega hagiavalduse kohtumenetlusse võtmine automaatselt seda, et kohus saab hagi tagamisel lugeda rahalise nõude usutavaks ega peaks rahalise nõude õiguslikku perspektiivikust hindama.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
------------	------------------------------	--

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
05.12.2022	3-20-2004/46	<p>Väljasaadetava kinnipidamiskeskusesse paigutamise alused</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium selgitas määruses väljasaadetava kinnipidamiskeskusesse paigutamise alustega seonduvat. Tulenevalt Euroopa Kohtu eelotsusest asjas nr C-241/21 tuleb VSS-s sätestatud kinnipidamise aluste loetelu lugeda ammendavaks sõltumata sellest, et seadusandja on kasutanud loetelu näitlikkusele osutavaid sõnu. Kolleegium rõhutas, et VSS-s sätestatud isiku põgenemise ohu tingimust tuleb mõista tavatähendusest ehk pakku mineku ohust laiemalt. VSS § 6⁸ p 6 järgi esineb välismaalase põgenemise oht mh juhul, kui välismaalane on PPA-le teada andnud või haldusorgan järeldab tema hoiakutest ja käitumisest, et ta ei soovi lahukumiskohustust täita. VSS § 6⁸ p 6 järgi esinev välismaalase põgenemise oht hõlmab ka kavatsuse täita lahukumiskohustus üksnes tingimustel, mis seavad ohtu lahukumiskohustuse täitmise tulemuslikkuse.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
09.12.2022	3-22-348/19	<p>Kaebetähtaeg metsateatiste vaidlustamisel</p> <p>Keskkonnaühendus pöördus kohtusse raielubade tühistamiseks. Riigikohtu halduskolleegium lahendas vaidlust kaebetähtaja üle. Kolleegium leidis, et metsateatiste avaldamist metsaregistris ei saa pidada raieloa avalikult teatavaks tegemiseks. Ka ei tehtud lube kaebajale isiklikult teatavaks. Seetõttu tuli kontrollida, kas ühendus viivitas kohtusse pöördumisega ebamõistlikult pärast seda, kui ta raielubadest mujalt teada sai. Kolleegium leidis, et ühendus pöördus kohtusse piisavalt ruttu, arvestades seda, et riigi kasutatavad teabe jagamise meetodid ei taga kaebeõigusega ühenduste kiiret ja tõhusat teavitamist raielubade andmisest.</p>

		Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
15.12.2022	3-20-1310/52	<p>Detailplaneeringuga rohevõrgustiku muutmine</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium selgitas otsuses rohevõrgustiku funktsioone ja rohevõrgustikku negatiivselt mõjutava tegevuse lubatavust. Riigikohus leidis muu hulgas, et kinnistu kuulumine rohevõrgustikku ei tingi maatulundusmaa sihtotstarbe muutmist – metsa on võimalik majandada ka näiteks valikraiega, säilitades sel viisil ala toimivuse rohevõrgustiku osana. Kuigi haljasaladel on eriti tiheasustusalade läheduses oluline roll elanikele aktiivse puhkuse võimaldamisel, on eriti rohekoridoride põhifunktsioon tagada, et looma- ja linnuliikide populatsioonid ei killustuks. Rohevõrgustiku alal tuleb elurikkuse kaitset pidada oluliseks eesmärgiks. Muutes detailplaneeringuga kõrgema tasandi planeeringuga kindlaksmääratud rohevõrgustikku, tuleb tagada rohevõrgustiku kui terviku toimimine ning ebasoodsa mõju proportsionaalsus taotletava eesmärgi suhtes. Lisaks rõhutas Riigikohus vajadust tagada üldplaneeringut muutva detailplaneeringu puhul, et planeeringu koostamise või selle tellimisega tegeleks kohalik omavalitsus, mitte planeeringu koostamisest huvitatud isik.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.12.2022	3-20-1033/41	<p>Õigusemõistmise käigus tekitatud kahju hüvitamine</p> <p>Riigikohus selgitas otsuses nr 3-20-1033/41, et riigivastutuse seaduse § 15 lg 1 alusel saab nõuda kohtu tekitatud kahju hüvitamist juhul, kui kohtule etteheidetav tegevus on käsitatav õigusemõistmisena põhiseaduse § 146 tähenduses. Kui seadus ei näe ette, et määruse teatavakstegemise aja peab määrama kohtunik, puudub alus pidada määruse teatavakstegemise aja kindlaksmääramist õigusemõistmise lahutamatuks osaks. Sel juhul tuleb kahju hüvitamise nõue lahendada riigivastutuse seaduse 3. peatüki üldsätete alusel.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
23.12.2022	3-20-1083/27	<p>Talumaa erastamise taotluse täies ulatuses rahuldamata jätmist tuleb vaidlustada erastamise ajal</p> <p>Riigikohus selgitas otsuses, et kui kaebaja leidis, et kasutuses olnud talumaast jäi mingi osa erastamata tulnuks seda haldusakti vaidlustada talumaa erastamise ajal. Kolleegium andis hinnangu, et regulatsioon, mille kohaselt erastamiseks taotletav maaüksus peab „vahetult külgneva elamuga hoonestatud katastriüksusega“ ei ole põhiseaduse vastane. Samuti selgitati veelkord, et erastamise eeltoimingud ei tekita õigustatud ootust maa ostu-müügilepingu sõlmimiseks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p> <p>Eriarvamus - Julia Laffranque</p>
28.12.2022	3-20-2325/22	<p>Maksukorralduse seadusest ja maksuseadustest tulenevate kohustuste rikkumine ning süü ja põhjusliku seose tuvastamine</p> <p>Riigikohus tegi otsuse, milles käsitles maksukorralduse seadusest (MKS) ja maksuseadustest tulenevate kohustuste rikkumist MKS § 8 lg 1 tähenduses ning süü ja põhjusliku seose tuvastamist. Kolleegium märkis, et juhul, kui maksuhaldur tuvastab menetluses, et mingil ajahetkel oli äriühing muutunud maksejõuetuks, see maksejõuetus polnud ajutise iseloomuga ning pankrotiavaldus oli õigel ajal esitamata, tuleb selle kohustuse rikkumist asjakohaselt põhjendada, analüüsides muu hulgas ka juhatuse liikme selgitusi ja muid tõendeid maksejõuetuse põhjuste kohta. Haldusakt, mis paneb juhatuse liikmele vastutuse, peab olema täpne, selge ja motiveeritud. Kohustused ja nende õiguslikud alused, mida juhatuse liige on rikkunud, tuleb välja tuua konkreetselt ja üheselt mõistetavalt.</p>

	<p>Praeguses asjas see nii ei olnud. Maksuhaldur oli vastutusotsuses piirdunud ebamääraste etteheidetega, et juhatuse liige jättis äriühingu restruktureerimata või selle majandusliku tegevuse lõpetamata. Kuna tegemist on osanike otsustuspädevusse kuuluvate keeruliste äriliste otsustustega, on mõistev, et maksuhaldur ei osanud täpsustada, mida kaebaja konkreetselt tegema oleks pidanud, et maksevõimet tõsta. Samas ei ole aga võimalik kindlaks teha põhjuslikku seost rikutud kohustuse ja maksuvõla tekkimise vahel, kui rikutud kohustust pole täpselt sõnastatud.</p> <p>Kolleegium lisas ka, et sularahas arveldamine pole ühegi õigusnormi alusel keelatud. Samuti ei tähenda sularahas arveldamine äriühingu likviidsete vahendite vähenemist, kui pole kindlaks tehtud raha väljaviimist äriühingust. Sularahas arveldamisega võib äriühing küll riskida suurema tõendamiskoormusega maksukohustuse suuruse kindlaksmääramisel.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
--	---

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEGIUMI

LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
06.12.2022	5-22-8/15	<p>Koroonaviiruse levikust tingitud kahju hüvitamisel tuleb reisiettevõtjaid kohelda võrdselt</p> <p>Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministri määruse punktid, mis reguleerivad reisiettevõtjale koroonaviiruse puhangust tingitud kahjude osalise hüvitamise toetuse maksmist.</p> <p>Vaidlus sai alguse halduskohtust, kus üks reisiettevõtja vaidlustas otsuse, millega talle oli jäetud toetus maksmata. Seda põhjusel, et reisiettevõtja 2020. aasta käive ei olnud võrreldes 2019. aasta käibega langenud vähemalt 70%, mis oli toetuse maksmise eelduseks.</p> <p>Riigikohtu hinnangul kohtles määrus käibemaksukohustuslastest reisiettevõtjaid erinevalt sõltuvalt sellest, millisel viisil reisiettevõtja oma käivet deklareeris. Reisiettevõtjate käive tuli toetuse menetluses kindlaks teha käibedeklaratsioonide alusel. Kui enamusel juhtudel võimaldasid deklaratsioonid välja selgitada reisiettevõtja tegeliku käibe, siis käibemaksuseaduses sätestatud erandit kasutanud reisiettevõtja puhul ei pruukinud käibedeklaratsioonid tema tegelikku käivet ja selle langust kajastada. Seetõttu võis reisiettevõtja jääda toetusest ilma ka siis, kui tema tegelik käive oli vähemalt 70% langenud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
06.12.2022	5-22-5/16	<p>Kohaliku kultuuripärandi hulka kuuluvate loodusobjektide kaitse</p> <p>Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium selgitas Põlva Vallavolikogu esitatud taotlust lahendades, millised võimalused on kohalikul omavalitsusel kaitsta kohaliku kultuuripärandi hulka kuuluvaid looduslikke pühapaiku (eelkõige ristipuid), mida riik ei ole kaitse alla võtnud.</p> <p>Planeerimiseseadus nimetab kohaliku kultuuripärandi kaitset planeerimisülesandena. Kuivõrd kaitsemeetmed, sh raiepiirangud, piiravad maaomaniku omandipõhiõigust, peab nende kehtestamiseks olema seaduslik alus ning vajadusel tuleb hüvitada kahju. Muinsuskaitseeseadus kohaliku kaitse meetmeid ei sätesta, kuid ajaloolise väärtusega loodusobjektide kaitseks saab omavalitus kasutada ka looduskaitse meetmeid, väljastatud</p>

	<p>ei ole ka sundvalduse seadmine. Kohaliku kaitse rakendamise üle otsustab ja sellega seotud kulud kannab omavalitsusüksus.</p> <p>Kuivõrd omavalitsusüksusel on olemas õiguslikud võimalused kohaliku kultuuripärandi kaitseks ning kohaliku omavalitsuse tulubaas ei ole selle ülesande täitmiseks ilmselgelt ebapiisav, ei tuvastanud kolleegium omavalitsusüksuse põhiseaduslike tagatiste rikkumist ning jättis taotluse rahuldamata.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
--	--